

Natuurtoets Beljaart fase 2a

Onderzoek in het kader van de uitwerking van het
globale bestemmingsplan in een uitwerkingsplan

projectnr. 263328
revisie 1.0

auteur(s)

ir. S.C.H.J. van Eijk

Opdrachtgever

Gemeente Dongen
Postbus 10153
5100 GE DONGEN

datum vrijgave
10-02-2014

beschrijving revisie 1.0
Definitief

goedkeuring
Ir. W.J. Straatsma

vrijgave
Ing. M. Fransen

Projectgroep bestaande uit:

ir. S.C.H.J.(Sjoerd) van Eijk
Ir. W.J. Straatsma

Tekstbijdragen:

ir. S.C.H.J. van Eijk

Fotografie:

ir. S.C.H.J. van Eijk

Datum van uitgave:

10-02-2014

Contactadres:

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

Copyright © 2014

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Wettelijk kader natuurbescherming.....	5
2.1	Algemeen.....	5
2.2	Flora- en faunawet.....	5
2.3	Ecologische hoofdstructuur.....	5
2.4	Natura 2000	5
3	Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen	7
3.1	Gebiedsbeschrijving	7
3.2	Projectvoornemen	8
4	Methodiek	9
4.1	Algemeen.....	9
4.2	Bureauonderzoek.....	9
4.3	Terreinbezoek	9
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	10
5	Resultaten gebiedsonderzoek	11
5.1	Gebiedsbeschrijving.....	11
5.2	Beschermde soorten	11
5.2.1	Bureauonderzoek.....	11
5.2.2	Terreinbezoek	12
5.3	Beschermde gebieden.....	16
5.3.1	Ligging EHS en beschermde gebieden	16
6	Toetsing natuurwetgeving	17
6.1	Effectbepaling project.....	17
6.1.1	Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur	17
6.1.2	Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998.....	17
6.2	Effecten beschermde soorten	17
7	Conclusies en aanbevelingen	21
7.1	Conclusies soortenbescherming.....	21
7.2	Conclusies gebiedenbescherming.....	22
7.2.1	EHS.....	22
7.2.2	Natura 2000.....	22
8	Uitwerking aanbevelingen	23
8.1	Steenuilen.....	23
8.2	Amfibieën	24
8.3	Vleermuizen.....	24
9	Bronnen	25
	Bijlage 1: Wettelijk kader	27

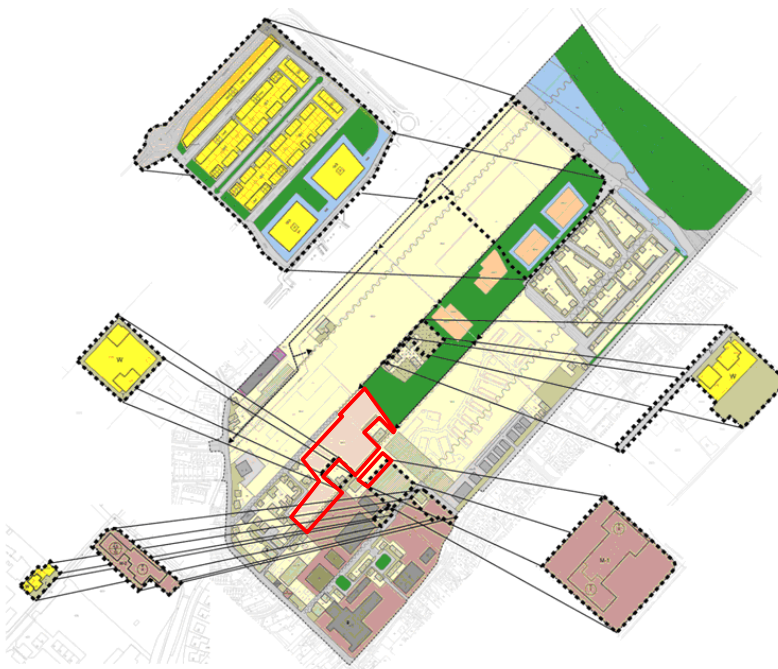
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeenteraad van Dongen heeft op 30 november 2008 het bestemmingsplan 'De Beljaart' vastgesteld. In dit plan wordt de ontwikkeling van een woonwijk ten noorden van de kern van Dongen mogelijk gemaakt (zie afbeelding 1.1). Het bestemmingsplan is een zogenaamd globaal bestemmingsplan. Dat betekent, dat de gewenste bestemming - woningbouw en enkele maatschappelijke doeleinden - in hoofdlijnen is vastgelegd, maar het globale plan per fase verder wordt uitgewerkt. Op afbeelding 1.1 is het nu uit te werken gebied aangegeven, bekend als fase 2a van de ontwikkeling. De gemeente Dongen is voornemens om dit gebied uit te werken ten behoeve van woningbouw. Deze uitwerking wordt vastgelegd in een uitwerkingsplan.

In het kader van deze bestemmingsplanprocedure dienen diverse gebiedsonderzoeken te worden uitgevoerd. Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven.

Ten behoeve van het globale bestemmingsplan is in 2005 een onderzoek naar natuurwaarden uitgevoerd (Oranjewoud, 2005). Gezien de verouderde datum van dit onderzoek, het mogelijk voorkomen van nieuwe flora en fauna en veranderde wetgeving wordt dit onderzoek middels deze natuurtoets geactualiseerd.

Afbeelding 1.1: Plan de Beljaart met daarop rood omkaderd fase 2A.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze natuurtoets is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

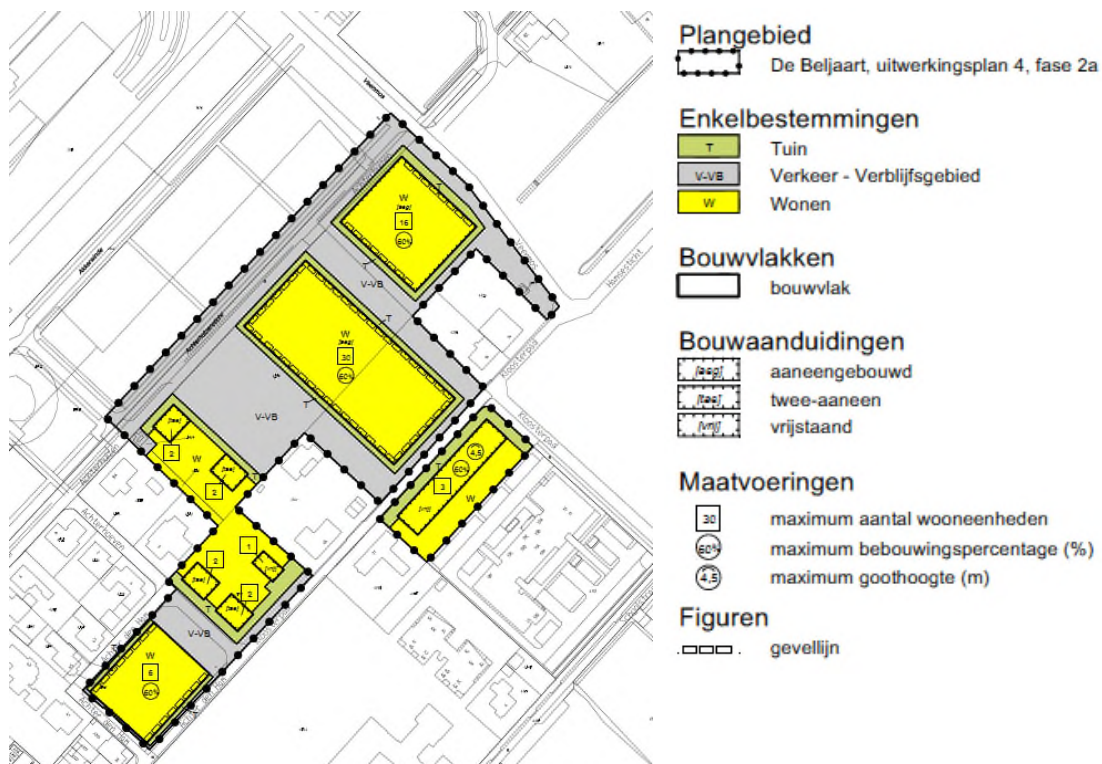
Fase 2a van woonwijk de Beljaart ligt ten noorden van de kern van Dongen en maakt onderdeel uit van een grotere woonwijk. Deze woonwijk is deels al gerealiseerd. Andere delen zullen in de toekomst ontwikkeld worden. Op dit moment bestaat het plangebied van fase 2a uit akkerland waarop maïs verbouwd wordt. Het westelijk deel bestaat uit een speelveld. In de noordwestelijke hoek ligt een stukje grond braak. Het plangebied wordt omsloten door deels onverharde wegen. Deze wegen gaan in de toekomst onderdeel uitmaken van de wegenstructuur van de woonwijk. Aan de weg die aan de zuidwestkant van het perceel ligt (Kloosterpad) zijn twee woningen met tuinen gesitueerd.

Afbeelding 3.1. Huidige situatie op de plek waar de geplande uitbreiding gaat plaatsvinden.
(Bron luchtfoto: gemeente Dongen)

3.2 Projectvoornemen

De gemeente Dongen is voornemens om fase 2a van de Beljaart uit te werken ten behoeve van woningbouw. Op afbeelding 3.2 zijn de gewenste toekomstige bestemmingen en de bouwvlakken voor woningbouw aangegeven.

Afbeelding 3.2. Uitwerkingsplan fase 2A Beljaart.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de zwaarder beschermde soorten uit de Flora- en faunawet (Tabel 2 en 3). Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van zwaarder beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Noord-Brabant (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van de bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 16 september 2013 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in

hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat zwaarder beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten aangeduid.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om zwaarder beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit verschillende biotopen. Het plangebied is grotendeels in gebruik als akkerland waar maïs op staat. Een deel van de akker is niet in gebruik en bestaat uit ruigte. Het zuidwestelijk deel van het gebied bestaat uit een speelweide. Tegen deze speelweide, aan de overzijde van "Achter den Ham", ligt een tuin met veel oude bomen. Verder nemen twee tuinen van huizen gelegen aan het Kloosterpad als het ware een hap uit het plangebied. De overgang van deze tuinen naar het plangebied bestaat uit een houtwal en ruigtevegetatie. In het midden van het plangebied loopt een houtwal met een aantal hogere bomen. Aan de noordoostkant van het gebied wordt op dit moment al een deel van de wijk Beljaart aangelegd. Aan de noordwestkant, aan de overzijde van de Achterhuizensticht, ligt een gebied met een aantal kleinere percelen en veel houtwallen.

5.2 Beschermden soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan gevalideerde informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermden soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Limpens *et al.*, 2010), reptielen en amfibieën (www.RAVON) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermden soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermden (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Vogels zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. De vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermden nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermden nesten (categorie 5 - waarvan inventarisatie gewenst is). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Op de site telmee.nl (2008-2013) worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermden nesten):

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ransuil, roek, sperwer, steenuil en de wespandief.

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: alpenwatersalamander, kamsalamander, rugstreeppad, boomkikker, heikikker, poelkikker en de vinpootsalamander.

Vlinders

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen

Libellen

Zwaarder beschermd: gevlekte witsnuitlibel

Vissen

Zwaarder beschermd: bermpje

Kevers

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen

Flora

Zwaarder beschermd: wilde marjolein, bijenorchis, grote keverorchis, ronde zonnedaauw en wilde gagel.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2.2 Terreinbezoek

Op 16 september 2013 is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een ecooloog van Oranjewoud (per 1 januari 2014 'Antea Group'). Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied. Indien de aangetroffen biotopen hier aanleiding toe geven, wordt een nader onderzoek aanbevolen.

Het plangebied en directe omgeving bestaat uit vier biotopen: akkerland, ruigte / houtwal, grasland/speelveld en woningen.

Akkerland

Een groot deel van het gebied bestaat uit akkerland. Op dit akkerland wordt op dit moment maïs verbouwd. Deze maïsakker biedt maar beperkt een geschikte biotoop voor een aantal algemene diersoorten, zoals de haas, konijn, mol, vos, wezel, bunzing en hermelijn in dit biotoop aanwezig zijn. De open ruimte gebruikt worden als foerageergebied door vleermuizen.

Afbeelding 5.1. Zicht op het plangebied

Ruigte / houtwallen

Het noordwestelijk deel van het plangebied bestaat uit ruigte. Naast een aantal algemene grassoorten komen ook de braam, hop en berk hier voor. De vegetatie in dit deel is floristisch weinig interessant gezien de voedselrijkdom. Beschermde plantensoorten zijn dan ook niet aangetroffen en worden op basis van het aangetroffen biotoop dan ook niet verwacht.

Afbeelding 5.2. Impressies van ruigte en houtwallen in het plangebied

De ruigte heeft op een aantal plekken in het gebied de vorm van een houtwal. Deze houtwallen vormen lijnvormige elementen in en rond het plangebied.. Houtwallen zijn landschappelijk en ecologisch van bijzondere betekenis en herbergen een grote verscheidenheid aan planten- en diersoorten. Het ecologisch belang van houtwallen is hoog omdat ze fungeren als verbindingzone tussen natuurgebieden (bijvoorbeeld als vliegroute voor vleermuizen). De houtwal biedt variatie in nat/droog en warm/koud en zon/schaduw.

De ruigte en houtwallen in het gebied kan een geschikt leef- en broedgebied bieden voor onder andere vogels en zoogdieren. In de opgaande beplanting zijn een aantal kleine holtes gevonden in de knotwilgen aan de linkerkant van de woning aan het Kloosterpad nr. 16 (zie afbeelding 5.2 linksonder). Deze holtes zijn dicht bij de grond en verscholen tussen de beplanting en zijn daarmee ongeschikt voor vleermuizen. Wel zijn hier mogelijk nesten van vogels aanwezig. Deze mogelijke nestlocatie zijn echter ongeschikt voor soorten met een jaarrond beschermd nest zoals die op basis van de bureaustudie verwacht kunnen worden. Wel is op de hoek het perceel aan het Kloosterpad nr. 16 in een beuk een steenuilenkast gevonden (zie afbeelding 5.3). Deze steenuilenkast wordt bewoond door een paartje steenuilen, waarbij het afgelopen broedseizoen ook een nest jongen is grootgebracht (mondelinge mededeling bewoonster Kloosterpad nr. 14). De steenuil is een vogelsoort met een jaarrond beschermd nest (categorie 1-4) volgens de lijst van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit uit 2009 (tegenwoordig ministerie van Economische Zaken). In de rest van het plangebied zijn geen nesten aangetroffen van vogels uit deze categorie.

Tijdens het veldbezoek is een paartje eksters (categorie 5) gezien in de hoog opgaande beplanting. Er is echter geen nest van deze soort in het plangebied gevonden.

Afbeelding 5.3. Nestkast voor steenuilen in het plangebied op dit moment bewoond door een paartje steenuilen.

De ruigte in het plangebied is een geschikt landbiotoop voor amfibieën. Op basis van een eerste inventarisatie is echter geen water, hetgeen nodig is voor de voorplanting, in het plangebied gevonden. Uit de bureaustudie blijkt dat er een aantal verschillende amfibiesoorten in de omgeving van het plangebied voorkomen. Tijdens het veldbezoek is gebleken dat in ieder geval de alpenwatersalamander (tabel 2 soort) in het plangebied voorkomt (mondelinge mededeling bewoonster Kloosterpad nr. 14). Deze soort is waargenomen in de tuin van Kloosterpad nr. 14. Tijdens het veldbezoek was de aanwezigheid van deze soort niet vast te stellen vanwege het niet voor inventarisatie geschikte jaargetijde. Hiermee is het voorkomen van deze soort en een aantal andere amfibiesoorten niet uit te sluiten. Uit de bureaustudie blijkt dat alpenwatersalamander, kamsalamander, rugstreeppad, boomkikker, heikikker, poelkikker, vinpootsalamander zouden kunnen voorkomen. Dit zijn allemaal soorten die een landbiotoop hebben dat lijkt op de aangetroffen situatie, namelijk een afwisseling van ruigte, grasachtige vegetatie en struweel met daarin bomen. De boomkikker heeft dicht bij zijn voortplantingswater braamstruiken nodig waarop gezond kan worden. Dit ontbreekt in het plangebied. Deze soort wordt daarom niet verwacht.

De ruigte is in principe geschikt voor een aantal zoogdieren. Op basis van de bureaustudie zijn geen waarnemingen van beschermde soorten, los van het voorkomen van een aantal vleermuissoorten, gevonden. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Ook wordt op basis van het aangetroffen biotoop en het ontbreken van de relatie van het gebied met andere gebieden met een vergelijkbaar biotoop geen beschermde soorten verwacht. In de vegetatie of bebouwing in of aan de rand van het plangebied zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. Wel kan het plangebied gebruikt worden door vleermuizen als foerageergebied. Ook zijn een aantal mogelijke vliegroutes aanwezig die door vleermuizen gebruikt zouden kunnen worden.

Grasveld / speelveld

De twee grasvelden bestaan uit kort gemaaid engels raaigras. Het terrein is ongeschikt voor beschermde soorten als verblijfplaats. Wel kan de open ruimte boven het grasveld door vleermuizen gebruikt worden als foerageergebied. In bomen grenzend aan deze grasvelden zijn geen holtes gevonden die kunnen duiden op de aanwezigheid van vleermuizen direct grenzend aan de grasvelden. Wel zouden deze bomen een onderdeel kunnen zijn van een vliegroute voor vleermuizen.

Afbeelding 5.4. Impressie van de twee grasvelden in het plangebied

Woningen

Woningen zijn in principe geschikt als broedplaats / verblijfplaats voor vleermuizen en een aantal beschermde vogelsoorten, waaronder de op basis van de bureaustudie verwachte huismus en de gierzwaluw. Direct grenzend aan het plangebied liggen aan het Kloosterpad een tweetal woningen. Deze woningen zijn ongeschikt voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. De woningen zijn nieuw, of zeer recent volledig gerestaureerd waarbij geen kieren / openingen (meer) aanwezig zijn die door deze soorten gebruikt kunnen worden (zie afbeelding 5.5)

Afbeelding 5.5. Impressie van de woningen in de nabijheid van het plangebied.

5.3 Beschermde gebieden

5.3.1 *Ligging EHS en beschermde gebieden*

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS. Ook is er geen EHS in de directe omgeving van het plangebied aanwezig.

Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied is de Langstraat op een afstand van 5,5 kilometer.

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling project

6.1.1 *Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur*

Voor wat betreft de EHS is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. De EHS maakt geen onderdeel uit van het plangebied; de ruimtelijke ontwikkeling heeft derhalve geen gevolgen voor de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. De EHS-gebieden in de omgeving ondervinden tevens geen gevolgen van het projectvoornemen.

6.1.2 *Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998*

Uit de bureaustudie blijkt dat binnen drie kilometer van het plangebied geen Natura 2000 gebied ligt. Deze drie kilometer grens wordt aangehouden om een eerste check op mogelijke effecten van de ontwikkeling op Natura 2000-gebieden te doen.

De projectontwikkeling zal niet zorgen voor een toename in stikstofdepositie binnen deze straal. Het project zelf betreft geen (extra) stikstofemissie en zou hooguit tijdens de realisatie voor een marginale hoeveelheid stikstof kunnen zorgen door het bouwverkeer. Echter, de omvang van het project is zeer beperkt en het betreffende bouwverkeer zal gespreid plaatsvinden over de diverse wegen in de omgeving. Er is geen sprake van een geconcentreerde verkeersstroom direct langs de Natura 2000-gebieden.

Vanwege de aard en omvang van de ontwikkeling wordt geen negatief effect op Natura 2000-gebieden verwacht. De ruimtelijke ontwikkeling heeft een beperkte invloed (bijv. in de vorm van geluidsverstoring) en mogelijk enkel op de directe omgeving van het plangebied. De effecten volgens de Effectenindicator op de website van het Ministerie van EZ worden niet verwacht op het Natura 2000 gebied. Wegens het ontbreken van negatieve effecten is vergunningplicht vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 niet aan de orde zijn.

6.2 Effecten beschermde soorten

Hieronder worden de effecten per soortgroep van Tabel 2- en Tabel 3-soorten en vogels beschreven.

Vogels

Steenuil

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (februari tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde. Er is echter een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten.

In het plangebied is een broedplaats van de steenuil aangetroffen. Deze soort heeft een jaarrond beschermd nest. Bij verwijdering, of verstoring van deze broedplaats en/of het leefgebied (foerageergebied en rustplekken) moet een ontheffing aangevraagd worden. Bij de ontwikkeling van het plangebied tot woonwijk is sprake van verwijdering / verstoring van het territorium van deze steenuilen. Het huidige territorium (broedlocatie, foerageergebied) zal in de toekomst waarschijnlijk niet meer geschikt zijn.

Er dient een nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van de steenuil in het plangebied en de omgeving in relatie tot de geplande ontwikkeling van het plangebied (fase 2a), de totale Beljaart en de omgeving als basis voor een aan te vragen ontheffing. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek dient een compensatie- en mitigatieplan opgesteld te worden.

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de flora- en faunawet. Op basis van de bureaustudie zouden vleermuizen in het gebied kunnen voorkomen. Vleermuizen verblijven met name in gaten / kieren van gebouwen en in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk oudere bomen. In of in de directe nabijheid van het plangebied komen dergelijk verblijfplaatsen die geschikt zijn voor vleermuizen niet voor. Het plangebied kan wel nog een functie hebben als foerageergebied en vliegroute. De mogelijkheid om te foerageren in het plangebied blijft voor deze vleermuizen deels aanwezig. Daarnaast is er voldoende geschikt foerageergebied in de directe omgeving. Ook blijven voldoende vliegroutes in het gebied aanwezig. Daarmee is effect van de voorgenomen activiteit op vleermuizen te verwaarlozen. De ontwikkeling zoals die in het uitwerkingsplan voor fase 2a mogelijk wordt gemaakt stuit daarmee in principe niet op bezwaren vanuit vleermuizen.

Het is echter wel zo dat de ontwikkeling van het gebied (fase 2a) niet op zichzelf staat, maar onderdeel uitmaakt van een grotere gebiedsontwikkeling (de Beljaart). Bij de ontwikkeling van de Beljaart wordt stapsgewijs de omgeving gevormd tot een grote woonwijk. Hiermee verandert ook de omgeving van het plangebied van fase 2a. Hierbij is op basis van de huidige informatie niet te zeggen of dit een effect voor de mogelijk aanwezige vleermuizen heeft. Om hier een antwoord op te geven is een vervolgonderzoek nodig waarin wordt bepaald of er vleermuizen in het gebied aanwezig zijn en hoe deze vleermuizen het gebied gebruiken. Vervolgens kan het effect van de ontwikkeling voor vleermuizen bepaald worden.

Er dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar vleermuizen in de totale Beljaart.

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander

Op basis van de mondelinge mededeling van de bewoonster van Kloosterpad 14 en de resultaten van de bureaustudie kan niet uitgesloten worden dat onder andere de alpenwatersalamander in het plangebied voorkomt. Ook de aanwezigheid van de kamsalamander, rugstreeppad, heikikker, poelkikker en de vinpootsalamander is niet uit te sluiten. Door de geplande ontwikkeling van het gebied kan sprake zijn van verstoring en aantasting van het landbiotoop van deze amfibiesoorten. Om inzicht te krijgen in het voorkomen van soorten en hoe het plangebied gebruikt wordt door deze amfibiesoorten dient nader onderzoek te worden uitgevoerd. Hierbij moet met name ook gekeken worden naar de plekken waar op dit moment voortplanting plaatsvindt. In een eerste inventarisatie van deze plekken in de omgeving van het plangebied levert alleen een amfibieënpool in de heemtuin van de woning aan Achterhuizen nr. 10 op (bron: Oranjewoud, 2005).

De tuin waarin de alpenwatersalamander en wellicht andere amfibiesoorten voorkomen ligt qua biotoop vrij geïsoleerd. Je zou voor fase 2a een onderzoek kunnen doen naar het voorkomen van de soorten en het effect van de voorgenomen ontwikkeling en je daarbij beperken tot het plangebied van fase 2a. De kans is echter groot dat de soort ook in de omgeving van het plangebied voorkomt en daarmee bij de verdere ontwikkeling van de Beljaart ook bekeken moet worden. Daarom wordt geadviseerd om:

- voor de totale Beljaart te onderzoeken welke soort(en) waar voorkomen,
- vast te stellen hoe deze soorten(en) het plangebied fase 2a, de totale Beljaart en de omgeving gebruiken
- en vervolgens de effecten van de ontwikkeling van fase 2a en de totale Beljaart te bekijken.

Er dient een nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde amfibiesoorten. Voorgesteld wordt om dit voor de totale Beljaart in een keer op te pakken.

Vissen

Er is geen water in het plangebied aanwezig. Er zijn daarmee geen beschermde vissoorten aangetroffen in het plangebied. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Libellen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies soortenbescherming

Tabel 2 en 3-soorten en vogels

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat ter hoogte van het plangebied beschermde soorten in het kader van de flora- en faunawet zijn aangetroffen die de voorgenomen realisatie van de Beljaart fase 2a kunnen beïnvloeden. Daarnaast moet rekening gehouden worden met algemene broedvogels.

Vogels met jaarrond beschermd nest

In het plangebied is de nestlocatie van een steenuil aangetroffen. Deze locatie wordt verstoord door de plande ontwikkeling. De nestkast wordt daarbij waarschijnlijk niet fysiek geraakt, maar de omgeving van de broedlocatie verandert dusdanig dat de locatie naar alle waarschijnlijkheid niet meer geschikt is voor de steenuil. Er moeten dan maatregelen worden uitgevoerd om dit effect te compenseren / mitigeren. Geadviseerd wordt om een nader onderzoek uit te voeren naar de steenuil in relatie tot de geplande ontwikkeling van fase 2a en van de Beljaart in zijn geheel. In dit onderzoek moet conform de soortenstandaard steenuil (Dienst Regelingen, 2012) een antwoord worden gegeven op de volgende vragen:

- Is de steenuil aanwezig in of nabij het plangebied of gebied waar de ingreep plaatsvindt?
- Welke functie(s) hebben het object en het gebied voor de steenuil?
- Wat is de omvang en gunstige staat van instandhouding van de steenuilpopulatie die bij de ingreep betrokken is?
- Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Wat is het geschatte succes van de maatregelen die worden genomen?
- Welke maatregelen moeten uitgevoerd worden om aan de zorgplicht te voldoen?
- Zijn er oplossingen ('alternatieven') die beter uitpakken voor de steenuil?
- Vanwege welk wettelijk belang worden de werkzaamheden uitgevoerd?
- Welke maatregelen worden er getroffen om zorgvuldig handelen ten aanzien van de steenuil te garanderen?

Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan dan een ontheffing worden aangevraagd. De optimale periode voor onderzoek naar steenuilen is van 15 februari t/m 15 april. De doorlooptijd van een ontheffingaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 3 tot 4 maanden (reguliere aanvraag) en maximaal 26 weken (via de Omgevingsvergunning). Een onderzoek met zwaarder beschermde soorten is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Algemene broedvogels

Met overige broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (globaal halverwege maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door continu door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt.

Amfibieën

In het plangebied komt naar alle waarschijnlijkheid de alpenwatersalamander voor. Ook kan de aanwezigheid van een aantal andere strikt beschermde amfibiesoorten op voorhand niet worden

uitgesloten. In een vervolgonderzoek moet worden vastgesteld waar deze soorten precies voorkomen in het plangebied en wat de functie van de plangebied voor de soort is. Op het moment dat dit inzicht is verkregen moet de invloed van de plannen op soort worden vastgesteld. Met name het zicht krijgen op de voortplantingslocatie van de soorten is van belang om zo het leefgebied goed in kaart te kunnen brengen.

Het nader onderzoek naar de alpenwatersalamander en de andere amfibiesoorten zal moeten worden uitgevoerd in de actieve periode van de soorten. Het nader onderzoek kan bestaan uit een aantal onderdelen (bron: soortenstandaard Kamsalamander, Dienst Regelingen, 2011):

- Migratie naar het water vaststellen (februari / maart)
- Aanwezigheid in het water vaststellen (april / juni). Volwassen exemplaren, eitjes en larven kunnen hier aanwezig zijn.
- Aanwezigheid in het landbiotoop vaststellen (juni / augustus)

Vleermuizen

Om vast te stellen in welke mate en op welke wijze vleermuizen gebruik maken van het plangebied van fase 2a en de totale Beljaart dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden naar het voorkomen van vleermuizen.

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een vleermuisonderzoek verspreid over het seizoen uit te voeren (april - oktober) conform het vleermuisprotocol 2013. Aangezien het vleermuisseizoen 2013 al ver gevorderd is, is het dit jaar niet meer mogelijk om een volledig onderzoek uit te voeren.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soortgroep/ soort	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden/ opmerkingen
Steenuil	Ja	Ja	Ja	Opstellen compensatie /mitigatieplan
Alpenwatersalamander (en andere beschermde amfibiesoorten)	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Mogelijk
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Fase 2a op zich geen probleem, maar totale ontwikkeling moet bekeken worden
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen

7.2 Conclusies gebiedenbescherming

7.2.1 EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. Binnen het plangebied is geen EHS-gebied aanwezig. Derhalve heeft de ruimtelijke ontwikkeling hier geen negatief effect op. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS).

7.2.2 Natura 2000

Vanwege de afstand en de omvang van de ontwikkeling kunnen effecten van de ontwikkeling op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

8 Uitwerking aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de aanbevelingen uit het voorgaande hoofdstuk nader geconcretiseerd. Deze concretisering geeft de vertaling van de wettelijke aanbevelingen naar de praktische situatie van het project. Een en ander is uitgewerkt in overleg met de gemeente Dongen. De concretisering is gemaakt voor de drie soorten / soortgroepen die zijn aangetroffen, namelijk steenuilen, amfibieën en vleermuizen.

Het uitgangspunt bij de concretisering is de start van het bouwrijp maken van fase 2A na de vaststellen van het bestemmingsplan. Dit is naar verwachting in het voorjaar van 2014. 18 maanden later vindt de oplevering van de woningen plaats.

8.1 Steenuilen

Aan de rand van het plangebied is een nestlocatie van een paartje steenuilen aanwezig. Deze locatie wordt niet geraakt door de ontwikkeling van de plannen. In de gemeente Dongen is een steenuilenwerkgroep van de natuurvereniging Ken en Geniet actief. Deze werkgroep heeft veel lokale kennis over steenuilen en is daarom betrokken bij de concretisering van de plannen.

De inschatting is dat het aanwezige paartje steenuilen met zachte hand naar een andere nestlocatie kan worden verplaatst en dat op deze nieuwe plek een voor de steenuil toekomstbestendige situatie ontstaat. Het gaat hierbij om een toekomstbestendige situatie gelet op de ontwikkeling van fase 2A, maar ook gelet op de ontwikkeling van de totale Beljaart.

Nieuwe nestkasten worden in het najaar van 2013 aangeboden. Op afbeelding 8.1 zijn de twee locaties aangegeven. De exacte locaties worden in overleg met de uilenwerkgroep en de grond-/huiseigenaren bepaald. Voor de nieuwe nestkasten geldt (bron Dienst regelingen, 2012):

- Ze moeten in de directe omgeving en zo mogelijk op hetzelfde erf als de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst, en buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden staan.
- Ze moeten op een voor de steenuil geschikte wijze en plek worden opgehangen. In de omgeving van de nieuwe nestplaats moet continu voldoende dekking en voldoende voedsel (continu) zijn.
- Ze moeten minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden, en bij voorkeur al in de periode september tot december, aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen.

Het functioneren van de nieuwe nestlocaties wordt in overleg met de uilenwerkgroep gemonitord.

Na realisatie van de verplaatsing hebben de plannen geen effect meer op de aanwezige steenuilen. Mocht de steenuil op de huidige locatie blijven zitten en daar gaan broeden, dan mogen op korte afstand van het nest (circa < 50 meter) geen verstoringe werkzaamheden plaatsvinden gedurende het broedseizoen (februari-juli). Voor verstoring en verstoringafstanden in het geval van een actueel broedgeval van een steenuil zijn geen absolute maten te geven. Met name in de nestbouwfase is de soort gevoelig voor verstoring, en bestaat het risico dat bouwactiviteiten binnen enkele tientallen meters leiden tot het vroegtijdig verlaten van het nest. Zodra het uitbroeden van de eieren is begonnen, is de soort minder snel van zijn nest te verdrijven. Omwille van het voorzorgsbeginsel (zorgplicht volgens artikel 2 Flora- en faunawet) moet gedurende de broedfase een gepaste afstand tot het nest worden aangehouden aangezien verstoring van het nest een overtreding van de verbodsbepalingen inhoudt, welke gelijk wordt gesteld aan een overtreding volgens de 'wet economische delicten'. Onder een 'gepaste afstand' kan indicatief een afstand van circa 50 meter worden aangegeven voor werkzaamheden als transport en bouwactiviteiten. Een sterk verstoringe activiteit als het slaan van heipalen zal tot op afstand van enkele honderden meters naar verwachting wel leiden tot verstoring van een broedgeval van de steenuil en wordt dus afgeraden.

Abbeelding 8.1. Locatie nieuwe nestkasten steenuil.

8.2 Amfibieën

Op basis van de huidige informatie kan niet uitgesloten worden dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de alpenwatersalamander. Ook kan op basis van de huidige informatie niet uitgesloten worden dat mogelijk een aantal andere amfibiesoorten in het plangebied voorkomen. Een mogelijke voortplantingsplaats en daarmee kern van het leefgebied van amfibieën bevindt zich rond de amfibieënpoel aan de Achterhuizensticht nr. 10.

In het plangebied van fase 2A ligt een beperkte oppervlakte geschikt habitat voor amfibieën. Alleen de perceelsranden en een lokaal aanwezige ruigte vormen geschikt landbiotoop. Bij het verdwijnen van deze onderdelen door de voorgenomen bouw blijft in de omgeving echter nog voldoende geschikt habitat over.

Om het bouwrijp maken van de Beljaart 2A volgens planning door te kunnen laten gaan wordt in het vroege voorjaar na afloop van de amfibieëntrek (omstreeks maart) het plangebied met een scherm afgeschermd voor amfibieën. Amfibieën zijn dan vanuit hun landbiotoop naar de voortplantingsplek vertrokken en kunnen daarna niet terugkeren naar het landbiotoop in het plangebied. Het scherm blijft staan totdat het einde van de bouwrijp-fase. Op deze manier kunnen de amfibieën niet meer in het plangebied komen nadat ze zich hebben voortgeplant. Op deze manier worden geen amfibieën gedood op het moment dat werkzaamheden in het plangebied worden uitgevoerd.

Om te onderzoeken welke amfibieën in het plangebied (fase 2A en gehele Beljaart-projectgebied) voorkomen en hoe het plangebied gebruikt wordt door deze soorten wordt voorgesteld om in het voorjaar van 2013 aanvullend onderzoek te doen naar amfibieën. Op basis van dit onderzoek kunnen de eventuele consequenties voor de geplande ontwikkeling, bijvoorbeeld in de vorm van tijdelijke voorzieningen als schermen, in beeld worden gebracht.

8.3 Vleermuizen

Voor fase 2A vormt de aanwezigheid van vleermuizen geen belemmering. De ontwikkeling van fase 2A staat echter niet op zichzelf. Om mogelijke effecten van de latere ontwikkelingen van het project De Beljaart inzichtelijk te maken is een onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen en het gebruik van het gebied door vleermuizen nodig. Voorgesteld wordt dit onderzoek uit te voeren in 2014 uit te voeren. Een volledig vleermuisonderzoek vraagt om gespreide waarnemingen in de periode maart/april tot september/oktober.

9 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard Kamsalamander.

Dienst Regelingen, 2012. Soortenstandaard Steenuil.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Oranjewoud, 2005. Notitie Ecologische Quick-scan natuur - Flora- en faunatoets De Beljaart te Dongen.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.naturalis.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijke belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;

- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.